

TARTU ÜLIKOOL

Sotsiaalteaduste valdkond

Haridusteaduste instituut

Koolieelse lasteasutuse õpetaja õppekava

Helen Margus

PAIDE LINNA LASTEAIASÕPETAJATE ARUSAAMAD KUNSTITEGEVUSE MÕJUST
LAPSE ARENGULE JA VALMISOLEKUST KUNSTITEGEVUST PLANEERIDA NING
LÄBI VIIA LAPSEST LÄHTUDES

Bakalaureusetöö

Juhendaja: MA Ave Avalo

Tartu 2024

Kokkuvõte

Paide linna lasteaiaõpetajate arusaamad kunstitegevuse mõjust lapse arengule ja valmisolekust kunstitegevust planeerida ning läbi viia lapsest lähtudes Käesoleva bakalaureusetöö uurimisprobleemiks oli lapsest lähtuva kasvatuspõhimõtete vähene rakendamine kunstitegevuse planeerimisel ja läbiviimisel, mille tõttu puudub laste huvil põhinev õppimine ning kaasatus kogu õppeprotsessis. Uurimisprobleemist tulenevalt oli lõputöö eesmärgiks välja selgitada Paide linna lasteaiaõpetajate arusaamad kunstitegevuse tähtsusest ja rollist lapse arengus ning valmisolekust kunstitegevust planeerida ja läbi viia lapsest lähtudes. Eesmärgi saavutamiseks kasutati kvalitatiivset uurimismeetodit, kus koguti poolstruktureeritud intervjuudega andmed kümnel õpetajalt. Tulemustest selgus, et õpetajad peavad oluliseks kunstitegevuse positiivset mõju lapse arengule koolieelses eas. Lasteaiaõpetajad on teadlikud lapsest lähtuva õpikäsituse põhimõtetest, kuid selle rakendamisel tunnevad nad ebakindlalt. Lapsest lähtuva kunstitegevuse planeerimise ja läbiviimise juures toodi takistusena välja ajaline piirang, õpetajate kunstitehniliste oskuste valdamise vähesus ning erinevate vahendite puudus tutvustamiseks lastele erinevaid tehnikaid.

Võtmesõnad: kunstitegevus, lapsest lähtuv, planeerimine ja läbiviimine

Abstract

The importance of artistic activities in the child's development, its planning and execution based on the child

The research problem of this bachelor's thesis was the insufficient application of the principles of child-oriented education in the planning and implementation of art activities, due to which there is no interest-based learning and involvement of children in the entire learning process. As a result of the research problem, the aim of the thesis was to find out the perceptions of teachers in the city of Paide about the importance and role of art activities in the child's development and their readiness to plan and carry out educational activities based on the child. A qualitative research method was used to achieve the goal, where data was collected from ten teachers during semi-structured interviews. The results revealed that the teachers who participated in the research consider the positive impact of art activities on the child's development in preschool age to be important. Teachers are aware of the principles of the child-centred approach to learning, but they feel uncertain about its application. When planning and carrying out child-oriented art activities, time constraints, teachers' lack of artistic technical skills and the lack of versatile tools to introduce different techniques to children were pointed out as obstacles.

Keywords: art activity, child-oriented, planning and execution

Sisukord

Kokkuvõte	2
Abstract	2
Sissejuhatus	4
1. Teoreetiline ülevaade	5
1.1 Kunstitegevuse mõju lapse arengule	5
1.2 Lapsest lähtuva õpikäsituse mõiste ja olemus.....	6
1.3 Lapsest lähtuv kunstitegevuse planeerimine ja läbiviimine	7
2. Metoodika.....	9
2.1 Valim.....	9
2.2 Andmete kogumine	10
2.3 Andmete analüüs	11
3. Tulemused	12
4. Arutelu.....	16
Tänuõnad	20
Autorsuse kinnitus.....	20
Kasutatud kirjandus.....	21
Lisa 1. Intervjuu küsimustik	
Lisa 2. Väljavõte transkriptsioonist	
Lisa 3. Väljavõte kodeerimisest	

Sissejuhatus

Meie ühiskonnas on koolieelsetel lasteasutustel täita oluline roll-- toetada laste füüsilist, sotsiaalset, emotsionaalset ning kognitiivset arengut, arvestades iga lapse individuaalsuse, arengu, kogemuste ja huvidega (Tuul, Õun & Botvina, 2018). Kunstitegevuste põhiline eesmärk on pakkuda lastele rõõmu, protsessi nautimist, kujutlusvõime rikastamist ja uute teadmiste omandamist (Heinla, 2020). Lapsest lähtuv kunstitegevus kasvatab lastes eksperimenteerimise julgust ja toetab füüsilist, emotsionaalset ning sotsiaalset arengut.

Lapsest lähtuva kasvukeskkonna loomine eeldab teadlikkust kaasaegsest arusaamast õppimisest ja lapse arengust, samuti õpetaja muutunud rollist. Lapse vajadus on kogeda, tunda rõõmu, tegelda loomisega, liikuda ja osaleda kogu protsessis (Gustavson, 2004). Laste kaasatus kogu õppeprotsessis suurendab lapse motivatsiooni, tahet pingutada, soovi ülesannet täita. Nii saab laps rohkem aimu oma pädevusest, tänu millele täituvad ka õpiväljundid paremini (Patall jt, 2008; Iyengar & Lepper, 1999).

Mitmed uuringud on kinnitanud, et lapsi kaasatakse õppeprotsessi pigem vähe. Amer (2014) ja Li (2020) leiavad oma uurimustes, et kunstitegevused viiakse läbi õpetaja enda juhtimisel, mistõttu puudub lastel initsiatiiv otsida ning pakkuda ise lahendusi. Novaković (2015) on täheldanud, et lasteaiaõpetajad järgivad kunstitegevustes traditsioonilist rolli, kus ei olda valmis andma lastele kunstiautonoomiat või ei aktsepteerita nende iseseisvust eksperimenteerimisel ja probleemide lahendamisel. Kimer, Tuul ja Õun (2016) tõdevad, et õpetajatel on tahe rakendada lapsekeskset õpet, aga see eeldab pidevaid praktilisi ja teoreetilisi koolitusi, samuti konkreetseid suuniseid tavade muutmise kohta. Taimalu, Kikas, Hinn ja Niilo (2010) toovad välja, et enesetõhusus mõjutab õpetaja tööd, olles seotud eri lähenemiste ning õpetamispraktikatega. Töö autori praktikatelt saadud kogemused ja vestlused kolleegidega kinnitavad selle probleemi olemasolu.

Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava sätestab, et õppe- ja kasvatustegevuste läbiviimisel tuleb arvestada laste huvide ning eripäradega, toetades nende loovuse arengut ning eduelamuste tagamist. Lapsest lähtuv kasvatus eeldab õpetajalt keskkonna loomise oskust, loovust, rutiinivabadust, paindlikkust, laste ideede ning huvide toetamist. Kunstiõpetuse valdkonna eesmärkide saavutamise juures on välja toodud, et kui laps oskab luua isikupärase kunstitöö, kasutades erinevaid materjale, tehnikaid ja võtteid, väljendades meeleolusid ning fantaasiaid, on õpe oma eesmärgi lasteaias täitnud (Koolieelse...,2008).

1. Teoreetiline ülevaade

1.1 Kunstitegevuse mõju lapse arengule

Kunst on igasugune loominguiline tegevus, mille tulemusel peegeldub tunnetuse, fantaasia, intellektuaalse analüüsi kaudu loodud ja kindlate vahendite abil väljendatud maailmakogemus (Nugin, 2017). Kunst on iga väikese lapse loominguilise potentsiaali oluline koostisosa, mis aitab arendada intelligentsust, taju, kujutlus- ja väljendusvõimet (Tutchell, 2014; Novaković, 2015). Kunstitegevus on valdkond, mille kaudu laps uurib, selgitab ja kujutleb oma sisemaailma ning seda, mis teda ümbritseb (Novaković, 2015).

Kunstitegevuste eesmärk on toetada lapse üldist arengut, keskendudes eelkõige lapsele ja tema huvidele ning vajadustele (Jalongo & Stamp, 1997, viidatud Kikas, 2008; Schirmacher, 2002), mitte kontrollimisele (Heinla, 2020). Juss (2005) ütleb, et kunstiga tegelemisel areneb laps emotsionaalselt, sest kunst pakub rõõmu, toetab enesekindlust ning aitab mõista ja tunda uhkust etnilise ning kultuurilise pärandi üle. Kunstitegevus loob olukordi, mis julgustavad last osalema, jagama, koostööd tegema ja erinevaid ülesandeid lahendama. Kunstitegevus toetab ka lapse suhtlemisoskust, sest täieneb sõnavara, aktiveerub lapse kõne ja jutustamisoskus.

Arvestades lapse vajadusi ning huve, saab kunstitegevuse kaudu arendada kognitiivseid, vaimseid, sotsiaalseid, emotsionaalseid, loominguilisi ja füüsilisi võimeid (Einon, 2000). Edwards (2003) leiab, et lubades lapsele loomuomaseid tegevusi, aitab see kaasa enesedistsipliini, kriitilise mõtlemise ning enesekontrolli arengule. Paas (2007) lisab, et kunstiga tegelemine pakub võimalusi eneseväljenduseks, meeldivaks eneseavastamiseks, isetegemisest rõõmu tundmiseks, oma mina leidmiseks, pingete väljaelamiseks, avatud ja tasakaaluka isiksuse kujunemiseks ning eduelamuse saamiseks. Laps tunnetab kunstiga tegeledes teda ümbritsevat maailma eri meelte kaudu, mis on kunstitegevuse ajal korraga töös, nii et arenevad tema nägemis-, kuulmis-, kompimismeel ning lõhna- ja värvitaju (Vahter, 2004).

Lapse motoorika arendamine kunstitegevuste kaudu on kõige olulisemas seoses ka mõtlemise arendamisega ehk intellektuaalse küljega (Leppik, 2004). Juss (2005) lisab, et kunst toetab kogemuste kaudu teadmisi, arusaamist, planeerimist, probleemide lahendamist, analüüsi ja hindamist. Lapse mõtlemine areneb sotsiaalse suhtlemise, mängu ja kujutlusvõime abil, millega kaasnevad uued tegevused ja mõtteviisid. Selle kaudu on laps taiplikum ja õnnelikum suutes enesekindlamalt ning oskuslikumalt kohaneda elus ettetulevaga (Gustavson,

2004; Heinla, 2020). Kunstiga seotud tegevuste kaudu saab laps uusi kogemusi ning avastab nii iseennast kui ka maailma (Fisher, 2005).

Erinevate uuringute järgi keskenduvad õpetajad sellele, et õppetegevuse kaudu areneksid kunstiga seotud oskused, ent tagaplaanile jääb nende kaudu isikuomaduste ja sotsiaalse pädevuse arendamine (Paas, 2007). Twigg (2010) toob välja oma töös, et õpetajate ebakindluse ja professionaalse arengu eesmärgil tuleb neile pakkuda järjepidevalt koolitusi kunstivaldkonna alal. Täiendõppe vajalikkust on märkinud oma töös ka Lai (2000), kes leidis, et kunstitegevused viiakse läbi õpetajast lähtudes, mitte lastest.

1.2 Lapsest lähtuva õpikäsituse mõiste ja olemus

Lapsest lähtuv kasvatus on õppe- ja kasvatustöö tegevusviis, kus on arvestatud lapse soovide, huvide, arengu ja loomulikult teel õppimisega. Selle õpikäsituse rakendamine alushariduses pakub uusi võimalusi mõtestada õpetaja muutunud rolli, lapse kui õppija olemust, lasteaia töökorraldust ja juhtimist, õpikeskkondade loomist ning nende kasutamist (Lahe, 2021). See lähenemisviis eeldab laste ärakuulamist, huvide märkamist ja nende seisukohtadega arvestamist (Kinos & Pukk, 2010).

Lapsest lähtuvas kasvatuses võib märgata mõjutusi paljudest erinevatest alternatiivpedagoogikatest, nagu montessori, waldorf, steiner, kuid kõige enam on see seotud reggio emilia kasvatuspõhimõtetega (Kinos & Pukk, 2010). Nimetatud lähenemisviisid on arenenud kogu maailmas ja neil on rikkalik ajalugu laste haridusvabaduse toetamisel. Kõik nad tuginevad nägemusele, kuidas parandada inimühiskonda, aidates lastel realiseerida oma täielikku potentsiaali intelligentsete, loovate ja terviklike inimestena (Edwards, 2002). Lapsest lähtuva kasvatuspõhimõtetele tuginedes võib väita, et lapsel on oluline roll valida ise endale õppimismeetod, kus õpetaja loob võimalused õppida ja tegutseda läbi neile huvipakkuvate tegevuste, vahendite ning mängude, sest lapse vajadus on osaleda kogu õppeprotsessis (Gustavson, 2004). Laps juhib ise õppeprotsessi omas tempos ning konstrueerib õpikogemust koos õpetajaga (Rathunde, 2001). Sobivas ja toetavas keskkonnas pakutud võimalusi kasutab laps ise ära. Oluline on siinkohal õhutada lapse uudishimu ja julgust katsetada, sest uued teadmised omandatakse pigem tegutsemise kui sõnade kaudu. Edwards (2002) on seisukohal, et Reggio Emilia pedagoogika keskmes on nägemus pädevast, kriitiliselt mõtlevast ja aktiivsest lapsest. Lapsest lähtuva metoodika üks peamisi eesmärke on viia läbi õpikogemusi, rõhutades lapse õigusi, väärtusi ja usaldust õppeprotsessis (Wien, 2011). Dodd-Nufrio (2011) lisab, et lasteaed ei ole teadmiste edastamise koht, vaid keskkond, mis võimaldab lapsel olla

teadmiste ja kultuuri looja. Õpetaja ei anna küsimustele vastuseid, vaid aitab küsimustel tekkida (Lahe, 2021).

Edwards (2002) leiab, et varajases lapsepõlves viib õpetaja väikese lapse sensoorse uurimise ja praktilise tegevuse kaudu reaalsusega tihedasse kontakti ning toetub seejärel tema avanevale sisemisele uudishimule, et laps õpiks seda, mida ta vajab. Õpetaja ja lapse suhe on sotsiaal-emotsionaalne, mille tulemusena luuakse tingimused, kus lapsel on võimalus oma võimeid, ideid ning oskuseid proovile panna, mängida, luua, uurida, avastada, katsetada, rääkida ja areneda (Nugin, 2017; Sprenger, 2020). Einon (2003) ütleb, et õpetaja roll on aidata lastel oma andeid iga tegevuse juures täies mahus rakendada, sest neil on piisavalt uudishimu ja enesekindlust, et läbi kogemuste uusi teadmisi omandada. Lapsest lähtuva õpikäsituse põhimõtteid järgiv õpetaja on teadlane, andmete koguja, õppija ja strateegiline panustaja lapse õppimisvõimesse (Hewett, 2001). On oluline, et õpetaja jälgib lapse toiminguid, kui ta uurib teda paeluvaid asju või nähtusi, ning püüab rakendada kõiki meeli uute kogemuste ja kujutluste saamiseks (Eisen, 1989). See, mida laps alushariduse perioodil ei saa kogeda ning vabalt luua, ei pruugi hilisemas elus enam taastuda (Eisner, 2004). Vaisarova ja Reynolds (2022) leiavad, et lubades lastel ise algatada ja juhtida õppeprotsessi, toetab see nende koolivalmidust ning uute oskuste omandamist. Willams (2017) on veendumusel, et laste edukuse eesmärgil peab õppekava põhinema nende huvidel, annetel, sotsiaalsetel ja füüsilistel vajadustel.

Uurides ja askeldades on laps kokkupuutes oma motivatsiooni, algatusvõime ja huvitumisega (Kinnunen, 2008). Lisaks positiivsele suhtumisel iseendasse, peavad lapsed saama arendada usaldustunnet oma keskkonna suhtes (Whitebread & Coltman, 2003). Feldschmidt ja Türk (2013) väitel toimub õppimine kõige paremini siis, kui on loodud võimalused tunda end turvaliselt ja vabalt. Vigade tegemine on aktsepteeritud ja neist on võimalus õppida. Tundes õpetajana huvi õppija eelteadmiste ja -hoiakute vastu, loob see eeldused juhtida edukamalt õppeprotsessi ning toetada õpihuvi ning kaasatust (Kikas, 2008).

1.3 Lapsest lähtuv kunstitegevuse planeerimine ja läbiviimine

Eelkooliealiste laste õpetamine ei seisne tulemuste saavutamises, vaid teadmiste, oskuste ja võimete ülesehitamises. Oluline on vahetu kogemine, oma soovide ning püüdluste väljendamine läbi mängu ja rõõmu, sest lapsed armastavad joonistada, savist või plastiliinist voolida, kuubikutest hooneid ja silde ehitada (Zokirovna, 2021). Kunsti kaudu näitavad lapsed, kuidas nad maailmast aru saavad, mida enda ümber märkavad (Boyd & Cutcher, 2015).

Lapsed omandavad erinevaid oskusi kõikides keskkondades, kus nad viibivad, mängivad, õpivad ning kasvavad (Heinla, 2020). Õpetaja loob olukordi, kus üheskoos arutletakse ja kõneldakse asjadest ning otsitakse vastuseid lapsi huvitavatele küsimustele (Hujala, 2004). Käis (1996) rõhutab, et õpetuse sisuks võiksid olla ainult lapse huvideringi kuuluvad asjad ja nähtused, mis on jõukohased. Last huvitab kõik, mis puudutab ta tundeid, mis talle meeldib, mis on liikuvuses või värviküllusega paelub ta tähelepanu. Kikas (2008) ja Novaković (2015) leiavad, et mitmekülgsede materjalide ning vahendite pakkumine kunstitegevuses võimaldab lastel tajuda, kogeda ning kujutleda terviklikult. Loovus areneb, kui õpetaja kavandab õpet asjatundlikult ja pakub lapsele valikuvõimalusi (Amer, 2014).

Selleks, et laps saaks luua isikupärase kunstitöö, peaks sellele eelnema teemasse sisseelamine (Oll, 2009). Selleks on mitmeid võimalusi. Muusika kasutamine õppetegevuses võimaldab õppida lõõgastuma ning kuulmist stimuleerima, õhutades emotsionaalset intelligentsust. Raamatute lugemine ja jutustamine avab laste lõbustuste- ja fantaasiamaailma. Teatri kaudu kunsti loomine aitab lastel õppida väärtusi, aidates tunda erinevate tegelaste kogemusi ja emotsioone. Teater avab kujutlusvõime, improviseerimise ja loomingu ukSED. Dekoratsioonide ja kostüümide valmistamine annab ajendi tehniliseks ning kujutavaks loominguks (Võgotski, 2016). Õpetaja saab ise lapsi innustada õues oleku ajal looduse poolt pakutavaid võimalusi kasutama: kõrred, oksad, kivikesed, puude viljad, rohututid, lehed (Gustavson, 2004). Lapsest lähtuv õpikeskkond pakub küllaldaselt võimalusi uurimiseks ja kogemiseks ning aktiveerib last loovale probleemilahendusele. Häidkind jt (2014) peavad oluliseks arvestada õppetegevustes lapse jõukohasusega, et ta saaks mõistlikul määral pingutada ja eduelamusi kogeda, sest igal lapsel on oma unikaalne viis, kuidas ta suhestub ümbritsevaga, oma loomulik protsess, rütm, kuidas ta õpib.

Õppetegevuse puhul on oluline anda tagasisidet, selleks et arendada lapses eneseanalüüsioskust ning suunata teda märkama oma pingutuste tulemust. Kikas (2008) tõdeb, et laps tunneb kunstist rõõmu siis, kui talle anda võimalus olla isikupärane, tagasisidestades tema loomeprotsessi ning toetada ebaõnnestumise korral. Õpetaja sõbralik, julgustav ning motiveeriv lapse tasandil tagasiside loob omavahelise usaldusliku suhte (Krips, 2019). Samuti aitab toetav tagasiside toetada positiivset enesehinnangut ning motivatsiooni, sest tehtu innustab rohkem pingutama ja veelgi agaramalt ülesandeid lahendama (Kikas, 2008; Feldchmidt & Türk 2013). Analüüs aitab kaasa tagajärgede mõistmisele, mõjutades lapse suhtumist, hinnanguid ja käitumist. Lapsi tuleb õpetada väärtustama oma arutlusoskust ning suunata oma arvamusi põhjendatult väljendama (Fisher, 2005).

Oluline on lapsi kaasata kunstitegevuste planeerimisse ja läbiviimisesse nii palju kui võimalik, sest kunsti loomine on vahend õppimiseks, mõistmiseks, kogemiseks ning suhtlemiseks. Õpetaja loodud turvaline, toetav, kaasahaarav ja koostöine lapsest lähtuv õpikeskkond hoiab üleval õpimotivatsiooni ning õppimistahet (Barners, 2015). Fernández-Santín ja Feliu-Torruella (2020) leiavad, et rakendades lapsest lähtuvat lähenemisviisi, luues stimuleerivaid õpikeskkondi ning pakkudes erinevaid materjale ning vahendeid, aitab see kaasa kriitilise mõtlemise arengule. Kui lastele on loodud võimalused kogeda, õpivad nad loomulikult, edukalt ja koos motivatsiooniga (Smilkstein, 2004).

Lapsest lähtuvas lasteaiakultuuris on suunavateks teguriteks lapse huvi, aktiivsus, tegusus, avastus ja mäng. Pakkudes lastele loomuomaseid tegevusi: loovus, mäng, liikumine, joonistamine, maalimine ja ehitamine, aitab see kaasa enesedistsipliini, kriitilise mõtlemise, probleemide lahendamise oskuse ning enesekontrolli arengule (Edwards, 2003). Lubades lastel ise algatada ja juhtida õppeprotsessi toetab see nende koolivalmidust ning uute oskuste omandamist (Vaisarova & Reynolds, 2022). Seega on oluline, et õpetaja märkab laste huvisid, vajadusi ja võimeid, kujundades füüsiliselt, vaimselt ja emotsionaalselt turvalise heaolu ning loovust toetava koostöise õpikeskkonna (Kutsestandard. Õpetaja, tase..., 2020).

Käesoleva bakalaureusetöö uurimisprobleemiks on lapsest lähtuva kasvatuspõhimõtete vähene rakendamine kunstitegevuse planeerimisel ja läbiviimisel, mille tõttu puudub laste huvil põhinev õppimine ning kaasatus kogu õppeprotsessis. Sellest lähtuvalt oli lõputöö eesmärgiks välja selgitada Paide linna lasteaiadepetajate arusaamad kunstitegevuse tähtsusest ja rollist lapse arengus ning valmisolekust kunstitegevust planeerida ja läbi viia lapsest lähtudes. Bakalaureusetöö eesmärgist tulenevalt püstitati järgnevad uurimisküsimused:

1. Millised on lasteaiadepetajate arusaamad kunstitegevuste tähtsusest ja rollist lapse arengule?
2. Kuidas tõlgendavad lasteaiadepetajad lapsest lähtuva õpikäsituse mõistet ja selgitavad selle rakendamist?
3. Milliseid meetodeid ja tegevusi kasutavad lasteaiadepetajad lapse arengut toetava kunstitegevuse planeerimisel ning läbiviimisel?

2. Metoodika

2.1 Valim

Bakalaureusetöös kasutati uurimuse läbiviimiseks mugavusvalimit, kuhu kaasati kriteeriumile vastavad ja koostöökõs nõusoleku andnud lasteaiadepetajad (Õunapuu, 2014). Mugavusvalimi

kasutamisel oli valimisse valitud uuritavatega kergem kontakti saada ning töös ei olnud vaja teha rangeid üldistusi (Rämmer, 2014). Valim moodustati sihiteadlikult ja sinna kuulusid Paide linna ühe koolieelse lasteasutuse õpetajad, kellel oli tööstaaži vähemalt viis aastat. Uurimustöös intervjueriti kümmet lasteaia õpetajat. Autor valis oma uurimusse õpetajad erinevatest lasteaiarühmadest, et hoiakud, kogemused ja arvamused oleksid võimalikult erinevad. Antud valim andis autorile ka eelise uuritavate kättesaadavuse ja koostöövalmiduse näol (Õunapuu, 2014). Uurimuses osalenud lasteaed rakendab õppe- ja kasvatustöös projektõpet. Intervjuudeks välja valitud õpetajatega võeti ühendust suulise vestluse teel. Kõikidelt uurimistöösse valitud õpetajatelt saadi nõusolek uuringus osalemiseks ja neile anti põhjalik ülevaade uurimuse sisust, eesmärkidest ning andmete kogumise meetodist.

Intervjuusid läbiviies järgis töö autor uurimustöö eetikat puudutavaid reegleid, mis näevad ette uurimuses osalevate õpetajate nõusolekut ja konfidentsiaalsust. Uurimuses on tagatud intervjuudes osalenud õpetajate anonüümsus nende nimede asendamise tähistega (Õ 1, Õ 2 jne). Õpetajatelt saadud informatsiooni kasutab töö autor vaid oma uurimustöös ja see ei ole kättesaadav teistele osapooltele. Salvestatud intervjuud kustutatakse peale bakalaureusetöö kaitsmist.

Uurimuses osalenud õpetajate keskmine vanus oli 48 aastat ja tööstaaž vahemikus 6 - 40 aastat. Kuuel õpetajal oli kõrgharidus koolieelse lasteasutuse õpetaja erialal. Ühel õpetajal oli kõrgharidus sotsiaalpedagoogi erialal ja kaks õpetajat olid kesk-eriharidusega. Üks õpetaja oli keskharidusega.

Tabel 1. Õpetajate taustaandmed

Intervjueritav	Vanus	Haridus	Tööstaaž
Õpetaja 1	50	Kõrgharidus	17
Õpetaja 2	51	Kõrgharidus	7
Õpetaja 3	44	Kõrgharidus	15
Õpetaja 4	48	Kõrgharidus	28
Õpetaja 5	60	Kesk-eriharidus	40
Õpetaja 6	37	Kõrgharidus	6
Õpetaja 7	60	Kesk-eriharidus	40
Õpetaja 8	34	Kõrgharidus	6
Õpetaja 9	56	Kõrgharidus	32
Õpetaja 10	37	Keskharidus	6

2.2 Andmete kogumine

Oma töös kasutas autor kvalitatiivset uurimismeetodit, kuna see annab uuritavate kogemustest ja tajudest põhjaliku ning väärtusliku ülevaate (Askarzai & Unhelkar, 2017).

Intervjueeritavate valikul oli kriteeriumiks antud teemal uuritavate teadmiste ja kogemuste olemasolu, mille kohta sai uurija üksikasjalikku teavet (Hammamberg *et al.*, 2016).

Kvalitatiivse uurimismeetodi üheks peamiseks andmekogumismeetodiks on intervjuu, mille eesmärgiks on saada usaldusväärne teave uurimisküsimustele (Õunapuu, 2014). Töös koguti andmeid poolstruktureeritud intervjuude käigus, vajadusel sai autor küsimuste järjekorda muuta ning esitada täpsustavaid küsimusi (Lepik *et al.*, 2014). Intervjuukava küsimused koostas töö autor uurimisprobleemile, teooriale ja uurimisküsimustele tuginedes (Lepik *et al.*, 2014). Intervjuu küsimused on töös väljatoodud (Lisa 1). Intervjuukava küsimuste arusaadavuse kontrollimiseks viis töö autor jaanuaris läbi ühe õpetajaga pilootintervjuu. Selle tulemusena liideti kaks sarnast küsimust üheks ning lisati üks uurimust täiendav lisaküsimus.

Intervjuud viidi õpetajatega läbi ajavahemikus jaanuar kuni märts 2023. Töö autor saatis tutvumiseks uurimuses nõusoleku andnud osalejatele kaks päeva enne intervjuud e-kirja teel küsimustiku. Seejärel lepidi suuliselt või e-kirja teel kokku läbiviimise aeg ja koht. Intervjuude kestvus oli 23-45 minutit. Intervjuu alguses tutvustati õpetajatele uurimustöö tausta ja eesmärgid ning paluti luba intervjuud salvestada intervjueerija isikliku mobiiltelefoni diktofoniga.

2.3 Andmete analüüs

Andmete analüüsimisel kasutas töö autor transkriptsiooni, mis on protsess kui helisalvestuselt öeldu märgitakse üles kirjaliku tekstina (Azevedo *et al.*, 2017). Transkribeerimiseks kasutas töö autor TTÜ Keeletehnoloogia labori veebipõhist kõnetuvastus keskkonda (Alumäe *et al.*, 2018). Transkriptsioonidest tekkinud tekstifailid korrastati Microsoft Word programmis (Microsoft, 2021). Töö autor kuulas intervjuud üle, mille käigus tõi tekstist välja lisaküsimused ja kustutas ebaolulise info, et oleks lihtsam teksti analüüsida. Transkribeeritud tekst oli formaadis Times New Roman, fondi suurus 12 ja reavahe 1,5. Transkribeeritud intervjuude kogu teksti pikkus oli 38 lehekülge. Väljavõtte transkriptsioonist (Lisa 2).

Transkriptsioonile järgnes teksti kodeerimine, mida uurija tegi käsitsi. Töö autor printis välja korrastatud tekstifailid ning märkis ära samatähenduslikud infolõigud. Samuti kasutas töö autor kvalitatiivset sisuanalüüsi toetavat veebipõhist tarkvaraprogrammi QCAmap, mille abil tõlgendati tekstifaile kategooriate loomiseks ja kodeerimiseks (Masso *et al.*, 2014). Väljavõtte kodeerimisest on välja toodud (Lisa 3). Andmete analüüsimiseks transkribeeritakse helisalvestised ja kodeeritakse kvalitatiivse andmehaldustarkvara abil

(Hammamberg *et al.*, 2016). Andmed laaditi Exeli tabeli süsteemis, kus oli välja toodud koodid uuritavate tsitaatidega. Tekstimaterjali korrastati ja loeti üle mitmel korral.

3. Tulemused

Käesoleva lõputöö eesmärgiks oli välja selgitada Paide linna lasteaiaõpetajate arusaamad kunstitegevuse tähtsusest ja rollist lapse arengus ning valmisolekust kunstitegevuse planeerida ja läbi viia lapsest lähtudes. Antud tulemused tuuakse selles peatükis välja uurimisküsimuste kaupa. Töö autor kasutas tulemuste illustreerimiseks näiteid intervjuudest, mis on tekstis välja toodud kaldkirjas.

1) Millised on lasteaiaõpetajate arusaamad kunstitegevuste tähtsusest ja rollist lapse arengule?

Õpetajate vastustest moodustusid kategooriad: vahendite ja materjalide käsitlemise oskus, peenmotoorika, loovus, vaatlemis- ja analüüsi oskus, eneseväljendusoskus, keskendumisvõime ning eneseteenindusoskus.

Vestlustest selgus, et kõik õpetajad peavad oluliseks kunstitegevuse positiivset mõju koolieelses eas, kuna see on tunnete ja mõtete edasiandmine nähtaval kujul. Oluliseks peeti erinevate kunstivahendite ja materjalide tunnetamise ning käsitlemise oskuse arendamist. Leiti, et laps peab oskama kooli minnes eesmärgipäraselt kasutada ja kombineerida kunstitegevustes erinevaid vahendeid ning materjale.

Oluline on, et lapsed õpiksid erinevate töövahendite kasutamise selgeks enne kooli. Et lasteaias peaks need käärid olema juba lapsel niimoodi selged, et mitte ainult ei lõika sirgjoont vaid oskaks ka erinevaid kujundeid välja lõigata. (Õ 3)

Laps peab oskama kasutada kunstivahendeid, mis ma talle kätte annan. Pintsliid ja käärid, naaskliid, augurauad näiteks. (Õ 5)

Toodi välja peenmotoorika arendamise tähtsus koolieelses eas. Õpetajad tõdesid, et laste käeline tegevus on nõrk ning kunstitegevused on suurepärase viisi, kuidas arendada peenmotoorseid oskuseid. Leiti, et erinevate tehnikate ja materjalide kasutamine tegevustes muudab lapse silma- ja käekoostöö paremaks, mis on otseses seoses ka kriitilise mõtlemise ning kõne arenguga.

Et see käsi saaks ikka ka tugevamaks ja kõik see lugemine, eneseväljendus, kirjutamine tuleb ikkagi ka tänu sellele kunstitegevusele. Mida rohkem lapsed joonistavad, voolivad, värvimisega tegelevad, seda kindlamaks see käsi iga päevaga läheb. Õige pliiatsihoid on ka väga oluline. (Õ 3)

Kunstitegevused peaksid olema lasteaia võimalikult mitmekesised ja töövahendid kogu aeg kättesaadavad. Muidugi oleneb vanusest. (Õ 10)

Oluliseks peeti lapse loovuse toetamist ja lapse kunstitöösse mittesekkumist, vaid lubada tal vabalt ja loovalt ennast väljendada. Leiti, et lapse soovi tuleb töös järgida ning tema valikuid aktsepteerida. Intervjueeritavad tõid välja, et nende meelest on oluline pakkuda lastele kunstitegevuse kaudu rahulolu ja rõõmu, sest nende kogemuste kaudu saab laps tõlgendada oma maailmavaadet. Samuti peeti tähtsaks, et lapsel oleks võimalus teha oma tööd talle omases rahulikus tempos.

Kui me joonistame rühmas näiteks lemmikloomi, kassi või koera, aga lapsel on kodus hoopis merisiga. Siis ma ei sunni teda joonistama etteantud looma, vaid ta võib vabalt valida, et milline on tema nägemus ja soov tööd teha. (Õ 3)

Kui laps on pidanud oma töö pooleli jätma, siis hiljem seda jätkates näen, et laps teeb seda vastumeelselt ja on häiritud. (Õ 10)

Neli õpetajat arvasid, et kunstitegevuste kaudu on oluline lastel arendada arutlus- ja analüüsi oskust, aga seda pigem vanemas rühmas. Lapsele tuleb anda tegevuse lõpus võimalus oma töö üle arutleda, mida ta taotles ning milliseid vahendeid kasutas. Järeldati, et nii areneb ka eluks vajalik eneseväljendusoskus. Kaks õpetajat tõdesid intervjuu käigus, et viies kunstitegevusi läbi rahulikus ning positiivses õpikeskkonnas aitab see kaasa keskendumisvõime arendamisele.

Lastele peab andma võimaluse rääkida oma kunstitööst, mida ta tegi ja miks ta nii tegi, nii areneb neil arutlusoskus. (Õ 8)

Arutluse käigus saavad lapsed üksteist toetada, omalt poolt teistele ka teadmisi edasi anda, et kes teab rohkem ja siis annab neid teadmisi teistele ka juurde. (Õ 5)

2) Kuidas tõlgendavad lasteaiaõpetajad lapsest lähtuvat õpikäsituse mõistet ja selgitavad selle rakendamist?

Teise uurimisküsimuse vastustest moodustusid kategooriad: 1) lapse huvid ja soovid 2) valikuvabadus 3) kaasatus õppeprotsessis 4) laste vanus ja eripärad 5) organiseeritud päevakava.

Vestlustes selgus, et enamik õpetajaid omasid teoreetiliselt teadmisi lapsest lähtuva õpikäsituse kohta, aga selle rakendamisel tunnevad nad end ebakindlalt. Kõik õpetajad tõid välja seisukoha, et nad arvestavad ennekõike tegevustes laste huvide ja soovidega. Samuti pidasid õpetajad tähtsaks tegevustes valikuvabadust, kus lapsel oleks loodud võimalus ise valida endale meelepärane tegutsemisviis.

Minu jaoks tähendab lapsest lähtuv seda, et lapsel on võimalus sõna sekka öelda, kui ta valib omale ise töövahendid. Et näiteks kui meil on teemaks lumememm, siis ta võib seda omanäoliselt joonistada või voolida nii nagu tema seda näeb. (Õ 3)

Lapsest lähtuv on see, et tegevused on nende huvidest ja soovidest lähtuvad. Ja laste olemasolevatest teadmistest ka. (Õ 1)

Kolm õpetajat arvasid, et lapsest lähtuva õpikäsituse juures on kõige olulisem kaasata lapsed planeerimisprotsessi, kus neil on võimalus kaasa rääkida, valida omale meelepärase töövahend ning tegutsemisviisi. Üks õpetaja defineeris „lapsest lähtuv“ terminit, kui õpetaja suhtumise muutumist õpetamisse ja õppimisse. Ta tõi välja, et tähtis on aru saada laste kavatsustest, sest siis on suurem võimalus kaasata lapsi aktiivsesse tegutsemisse, et hiljem ka oma tulemuste üle arutleda. Samuti pidasid õpetajad tähtsaks enda rolli õpetamise juures, kus innustada ja suunata kaaslasti erinevates tegevustes aitama ja toetama.

Minu jaoks tähendab lapsest lähtuv seda, et laps saab ise valida oma õpitava teema. Aga praegu teen seda mina. Lapsest lähtuv kasvatus on õpitav, hetkel see ei ole minu töös nii nagu olema peaks. (Õ 7)

Tuleb arvestada lapse vajadustega ja millisel viisil ta õpib ning kuidas tema soovib neid tegevusi läbi viia. (Õ 9)

Õpetajad tõid lapsest lähtuva õpikäsituse rakendamises kitsaskohana välja suure laste arvu rühmas, nende vanuse ning eripärad. Nad märkisid, et vanemate laste puhul on lapsest lähtuva õpikäsituse rakendamine lihtsam, sest siis oskavad nad ise küsimusi esitada, miks ja milleks nad midagi teada tahavad. Leiti, et väiksemate laste puhul, kelle huvi on pealiskaudne ja lühiajaline, tuleb õpetajal ise neid küsimustega suunata ning tekitada huvi mingi teema vastu. Samuti toodi välja, et planeerides õppe- ja kasvatustööd, tuleb ennekõike arvestada laste võrdsete võimalustega. Õpetajate seisukohalt eeldab see ikkagi nende poolset tegevuste etteplaneerimist.

Asi töötab, kui ma ise püüan nende huvi provotseerivalt tekitada, samas olles ise ka tegevuse juba ennetavalt ette valmistanud. (Õ 8)

Samuti toodi vestlustes välja murekoht, et lastel on lasteaia mänguaega vähe, sest päev on väga sisutihedalt planeeritud tunniplaani alusel. Just mängu ajal on õpetajal võimalus märgata, mis on see, mis lapsi huvitab ning paelub, aga liigne organiseeritus võtab selle võimaluse. Lasteaial on palju rühmast väljaspool organiseeritud teemanädalaid: leivanädal, sõbranädal, piimanädal jne. Sellest tulenevalt peavad õpetajad ette planeerima nendel nädalatel teemakohast õppetegevust.

Tihe päevakava ja rühmavälised üritused ja projektid tekitavad olukorra, kus liiga tihti peab laste algatatud tegevusi katkestama või siis ei jõuagi üldse ideedest ja soovide ning ettepanekute kuulamisest kaugemale. (Õ 3)

Meie lasteaias on palju rühma väliseid teemanädalaid, mille vältel tuleks teha etteantud teemadel õppe- ja kasvatustegevusi ning projekt jääb tahaplaanile ja jällegi pole tegevused lapsest lähtuvad. (Õ 6)

Vestlustes selgus, et õpetajad vajavad ja ootavad rohkem lapsest lähtuva õpikäsituse, kunstitehniliste ning loovuse teemalisi koolitusi. Samuti tõdesid nad, et omavaheline praktikate ja heade kogemuste jagamine on väga õpetlik ning väärtuslik, aga seda tehakse kiire päevakava tõttu vähesel määral. Vastati, et õpetajatel on ka ootused juhtkonnale, kes võiks oluliseks pidada sisulisi arutelusid ning tagasisidestamist igapäeva tööst.

Et antud olukorda parandada, peaks kindlasti õpetajaid lapsest lähtumise ja loovuse teemal rohkem koolitama. (Õ 5)

Hetkel oman kogemust, et kuigi teooria paberil oleks justkui kõigi jaoks üks, siis tõlgendusi loetelule on väga palju erinevaid. (Õ 3)

3) Milliseid meetodeid ja tegevusi kasutavad lasteaiasõpetajad lapse arengut toetava kunstitegevuse planeerimisel ning läbiviimisel?

Vastustest tekkinud koodidest moodustusid kategooriad 1) teema valik 2) laste huvid ja soovid 3) lapse võimed 4) ajaline piirang.

Selgus, et õpetajad lähtuvad ennekõike kunstitegevuse planeerimise juures nädala -või projektiteemast. Vastati, et enne kunstitegevuse planeerimist on lapsed eelnevalt tutvunud läbi erinevate tegevuste rühmas käsil oleva teemaga. Vastati, et kunstitegevuse planeerimise juures arvestavad õpetajad ka erinevate valdkondade vahel lõimimisvõimalusega. Kaks õpetajat vastasid, et planeerivad kunstitegevused nädala lõppudeks, sest siis on olnud lastel aega käsil oleva teemaga tutvuda, märgata nende huvi ja leida vastuseid tekkinud küsimustele.

Õppekäikudel käimine on väga inspireeriv, seal saab palju ideid. (Õ 7)

Minu arvates üks kõige tähtsam asi kunstitegevuse planeerimise juures on see, et laps saaks seda nautida, et see oleks tema jaoks meeldiv tegevus. Et ta ei tee seda kriitikas või hirmus. (Õ 9)

Toodi välja, et kunstitegevuse planeerimisel on oluline arvestada laste huvide ning soovidega. Vestlused hommikuringides, õppekäikudel, vabamängus või vaatluse tulemusel on õpetajatel võimalus märgata laste huvisid ja ideid, et neid kasutada kunstitegevuse planeerimisel. Üks õpetaja vastas, et lapsel peab olema võimalus kunstitegevuses olla võimalikult iseseisev, et loovalt oma kunstitööga hakkama saada, vajadusel õpetaja suunab

ning abistab. Samuti tuleb õpetajal arvestada lapse individuaalsete oskuste ja võimekusega oma tööd planeerida ja teostada. Kunstitegevusi planeerides tuleb arvestada ka sellega, et kõik lapsed ei ole arengult samal tasemel. Sellisel juhul planeerivad õpetajad kunstitöid erineva raskusastme ning keerukusega, et igal lapsel oleks võimalus õppida ning saada eduelamusi.

Kunstitegevuse teema selgub sellest, mis parasjagu käsil on ja lapsi huvitab. Et see oleks lapse võimetele vastav, mitte liiga lihtne ja mitte liiga raske. Tähtis on, et laps saaks tegevuses ka eduelamuse. (Õ 6)

Kui me kunstitegevusi hakkame tegema, siis peaks eelnevalt laps ikkagi sellest teemast teadlik olema. (Õ 1)

Vestlustes selgus, et õpi- ja õpetamismeetodite ning erinevate tegevuste rakendamise juures on väljakutseks kunstitegevuse ajaline piirang, laste suur arv rühmas ning erivajadused. Tunniplaani tõttu tuleb lastel tihti kunstitegevusi katkestada, et jõuda mujale ainetundi. Ajaline piirang pärsib ka erinevate õpikeskkondade kasutamist. Samuti on õpetajate sõnul töös kitsaskohaks nende kunstitehniliste valdamise vähesus ning mitmekülgete kunstivahendite puudus, et tutvustada ja õpetada lastele erinevaid võimalusi ning tehnikaid. Õpetajate sõnul aitaks antud probleemi lahendada kunstiõpetaja, kes viib tegevusi läbi väiksemates gruppides ning õpetab lastele erinevaid tehnikaid ja mitmekülgete vahendite kasutamist.

Et lastel oleks rohkem aega oma kunstitöid teha, et see keskkond oleks rahulik, et laps tunneks ennast vabalt. Mitmekülgete vahendite võimalus, siis on see loovuse areng ka suurem. (Õ 4)

Mulle meeldiks, kui lasteaia oleks kunstiõpetaja. Et näiteks voolimine, ma küll kasutan plastiliini, aga savi, mida lastele oleks just väga vaja, siis seda meil ei ole. (Õ 5)

Me ei vii kunstitegevusi läbi õuekeskkonnas. Looduslikke materjale kasutame ka harva, võiks tegelikult rohkem. (Õ 2)

4. Arutelu

Arutelu esitatakse uurimusküsimuste kaupa lähtudes intervjuude vastuste tulemustest.

Esimese küsimusega sooviti teada, **millised on lasteaiaõpetajate arusaamad kunstitegevuse tähtsusest ja rollist lapse arengule** ning milliseid oskuseid peavad nad oluliseks kunstitegevuse kaudu lastel arendada. Selgus, et kõik õpetajad pidasid tähtsaks kunstitegevuse positiivset mõju koolieelses eas. Leiti, et kunstitegevuste kaudu annab laps edasi oma mõtteid ja tundeid nähtaval kujul. Õpetajad pidasid oluliseks pakkuda lastele kunstitegevuse kaudu rahulolu ja rõõmu, sest nende kogemuste kaudu saab laps tõlgendada

oma maailmavaadet. Sama on oma magistritöös tõdenud ka Paas (2007), kes on leidnud, et kunstiga tegelemine pakub võimalusi eneseväljenduseks, meeldivaks eneseavastamiseks, isetegemisest rõõmu tundmiseks, oma mina leidmiseks, pingete väljaelamiseks, avatud ja tasakaaluka isiksuse kujunemiseks ning eduelamuse saamiseks. Kunsti kaudu areneb intelligentsus, taju, kujutus- ja väljendusvõime (Tutchell, 2014; Novaković, 2015).

Lisaks selgus, et arvestades laste võimete, eripära ja huvidega on võimalus kunstitegevuste kaudu arendada mitmeid eluksvajalikke oskuseid. Kõige tähtsamaks pidasid õpetajad arendada kunstitegevuste kaudu erinevate vahendite ja materjalide käsitlemise oskust, et laps suudaks sellega iseseivalt koolis hakkama saada. Vähem oluliseks peeti kognitiivsete, verbaalsete ja sotsiaalsete võimete arendamist. Seda on leidnud oma magistritöös tulemustes ka Paas (2007). Kunstiga seotud tegevuste kaudu saab laps uusi kogemusi ning avastab nii iseennast kui ka maailma (Fisher, 2005).

Õpetajate sõnul on oluline, et kunstitegevused oleksid ea- ja jõukohased, pakuksid piisavalt pingutusmomenti ja eduelamusi, aga samas võimalusi mingi uue oskuse omandamisel. Samuti tõid õpetajad välja asjaolu, et kunstitegevused oleksid kriitikavabad ja et lapsel oleks võimalus teha oma tööd talle omases rahulikus tempos, sest tegevuse katkestamisel kaotab laps edasise huvi ning motivatsiooni oma tööd jätkata. Õpetajad olid arvamusel, et igasugune käeline tegevus arendab mõtlemist, erinevaid meeli, tähelepanu ning ettevalmistust lugemiseks ja kirjutamiseks. Tulemused on kooskõlas ka varasemate uuringutega, kus on leitud, et õpetajal on oluline mõju lapse loovuse ja kunstiliste võimete arendamisel, hinnates ja võimaldades seeläbi tema vabadust, huvisid ning võimalusi (Novaković, 2015). Kunstitegevustel on suur mõju arendada peenmotoorseid oskuseid, loovust, vaatlemis- ja analüüsi oskust, eneseväljendusoskust ning keskendumisvõimet (Einon, 2000; Heinla, 2020).

Teise uurimusküsimusega sooviti teada saada, **kuidas tõlgendavad õpetajad lapsest lähtuvat õpikäsitust ning selgitavad selle rakendamist**. Intervjuudest selgus, et enamik õpetajaid olid teoreetiliselt teadlikud lapsest lähtuvast õpikäsitusest, aga selle rakendamisel oma töös tunnevad nad suurt ebakindlust. Leiti, et lapsest lähtuva õpikäsituse üks peamisi eesmärke on leida õppeprotsessis üles laste huvi ja soovid, pakkudes seeläbi neile ka valikuvabadust. Õpetajad sõnul on oluline leida viis, kuidas lapsed oleksid kogu õppeprotsessis kaasatud, neil oleks võimalus valida omale meelepärane tegutsemisviis ja vahendid. Sama rõhutab ka Wien (2011), kes ütleb, et lapsest lähtuva kasvatuspõhimõtte üks peamisi eesmärke on viia läbi õpikogemusi, tõstes esile lapse õigused, huvid, soovid, väärtused ja usalduse õppeprotsessis. Märgetes õpetajatena laste kavatsusi tegevustes on õpe

tõeline ning väärtuslik. Nugin (2017) ja Sprenger (2020) ütlevad samuti, et õpetaja ülesanne on luua tingimused, kus lapsel on võimalus oma võimeid, ideid ning oskuseid proovile panna, uurida, avastada, katsetada ja areneda. Laps juhib ise õppeprotsessi omas tempos ning konstrueerib õpikogemust koos õpetajaga, kes loob toetava lapsekeskset keskkonda (Rathunde, 2001).

Intervjuudes selgus, et õpetajad tunnevad ebakindlust lapsest lähtuva õppe rakendamisel, sest väljakutseks on suur laste arv rühmas, vanus ning nende eripärad. Twigg (2010) ütle, et õpetajate ebakindluse ja professionaalse arengu eesmärgil tuleb pakkuda järjepidevalt koolitusi. Samuti leiti, et rühmavälised organiseeritud teemanädalad ja sisutihe tunniplaan takistavad rakendada lapsest lähtuvat õpet. Õpetajad leidsid, et omavaheline kogemuste ja praktikate jagamine võiks olla igapäevane nende töös. Seda paraku liiga organiseeritud päevakava tõttu ei tehta. Vestlustes selgus, et õpetajad ootavad suuremat abi ja toetust juhtkonnalt, kes peaks rohkem panustama nende enesearengusse ja andma sisukat ja regulaarset tagasisidet igapäevatööle. Õpetajad soovivad rohkem loovuse, kunstitehniliste ja lapsest lähtuva õpikäsituse teemalisi koolitusi ning praktikate jagamist kolleegidega.

Tulemused on kooskõlas mitmete teiste uuringutega. Kimer, Tuul ja Õun (2016) on samuti järeldanud oma uurimuses, et lapsest lähtuva õpikäsituse rakendamine nõuab konkreetseid suuniseid tavade muutmise kohta ning teoreetilisi ja praktilisi koolitusi. Novaković (2015) peab samuti oluliseks, et õpetajate pidev koolitamine kunstivaldkonnas aitab paremini mõista selle tähtsust ja rolli lapse arengus. Taimalu, Kikas, Hinn ja Niilo (2010) toovad välja, et enesetõhusus mõjutab õpetaja tööd, olles seotud eri lähenemiste ning õpetamispraktikatega.

Kolmanda uurimusküsimusega soovis töö autor teada saada, **milliseid meetodeid ja tegevusi kasutavad õpetajad lapse arengut toetava kunstitegevuse planeerimisel ja läbiviimisel**. Vestlustes selgus, et õpetajad planeerivad kunstitegevusi ennekõike nädala- või projektiteemast lähtuvalt. Vastati, et planeerimisele eelneb käsil oleva teemaga tutvumine läbi erinevate tegevuste. Näidetena töid õpetajad välja õppekäigud, vestlused hommikuringides, vaatlused ja vabamängu. Edwards (2003) ja Olsson (2009) ütlevad samuti, et õpetaja roll õppetegevuses hõlmab erinevaid tegevusi: salvestamist, dialoogi, arutelu, kuulamist, suhete loomist ja lapse õppimise reguleerimist, püüdes teda mõista. Õpetaja loodud erinevad tegutsemisvõimalused aitavad märgata laste huvi ja vajadusi, et leida vastuseid tekkinud küsimustele. Edwards (2003) tõdeb, et õpikeskkonda kavandades ning õppeprotsessi juhtides peab samuti lähtuma lapse hüvest, selleks et toetada neid enesedistsipliini ja -kontrolli arendamisel.

Lisaks selgus, et kunstitegevuse planeerimise ja läbiviimise juures on oluline lähtumine laste võimetest ja individuaalsest arengust. Feldschmidt ja Türk (2013) toovad samuti välja, et kõige paremini toimub õppimine siis, kui on loodud võimalused tunda end turvaliselt, vigade tegemine on aktsepteeritud ja neist on võimalus õppida. Tundes õpetajana isiklikku huvi õppija eelteadmiste ja -hoiakute vastu, loob see eeldused juhtida edukamalt õppeprotsessi ning toetada õppija õpihuvi ja kaasatust, näidates välja, et iga õppija oma arvamuse ja hoiakuga on eriline ja väärtuslik (Kikas, 2008).

Õpetajad leidsid, et sisutiheda päevakava tõttu kunstitegevuste pidev katkestamine pärsib laste loovust, vabadust, fantaasiat ja mõne uue oskuse omandamist. Samuti leiti, et ajaline piirang takistab kasutada kunstitegevustes erinevaid stimuleerivaid keskkondi. Vestlustes selgus, et kunstitegevusi viiakse läbi enamjaolt rühmaruumis. Novaković (2015) rõhutab, et õpetaja ülesanne on luua lapsega koostöös keskkond, kus on võimalus uurida, katsetada, kogeda erinevate materjalide ning vahenditega, sest see võimaldab kujutleda terviklikult. Lapsele tuleb anda aega ja luua võimalused kasutada sõnu, liikumist, joonistamist, maalimist, ehitamist, skulptuuri, varjumängu, kollaaži, dramaatilist mängu, muusikat, et jagada oma südame ning meele mõtteid (Edwards 2002).

Probleemi lahendamiseks arvasid õpetajad, et lasteaias võiks olla kunstiõpetaja, kes viib tegevusi läbi väiksemates gruppides ning õpetab lastele erinevaid tehnikaid ja mitmekülsete vahendite kasutamist. Sellisel juhul oleks laste kaasatus kogu õppeprotsessis, lapsest lähtuv õpe individuaalsem ning tulemuslikum. Smilkstein (2004) ja Barners (2015) ütlevad samuti, et rakendades õppetöös lapsest lähtuvat õppemeetodit pakub see võimalusi lastele uurida, kogeda, leida küsimustele vastuseid, õppides seeläbi edukalt ning motivatsiooniga.

Kokkuvõtteks võib öelda, et uurimuses osalenud õpetajad peavad oluliseks arendada läbi kunstitegevuste erinevaid eluks vajalikke oskuseid. Enamik õpetajaid mõistavad ja peavad oluliseks lapsest lähtuva õpikäsituse rakendamist igapäeva töös. Uuriija tõdes, et õpetajatel on valmisolek rakendada lapsest lähtuvat õpet, mis toetab koostööst ja innovaatilise õpikeskkonna loomist, valikuvabadust, mängu ning loovust. See eeldab aga õpetajate seisukohalt vajalike kunstivahendite olemasolu, autonoomiat, järjepidevat koolitamist, enesearengu toetamist, praktikate jagamist kolleegidega ning igapäevast sisutihedat tagasisidet tehtud tööst.

Käesoleva bakalaureuse töö praktiliseks väärtuseks võib pidada uurimuses osalenud õpetajate erinevat tööstaaži ning kogemusi, mis andis autorile võimaluse kokku koguda ja esitada erinevaid arvamusi. Praktiliseks väärtuseks võib pidada ka töö tulemuste tutvustamist

uurimuses osalenud organisatsioonile, et pöörata tähelepanu õpetajate ootustele ja ettepanekutele, mis toetaksid neid kunstõpetuse läbiviimisel ning lapsest lähtuva õpikäsituse rakendamisel nende igapäeva töös. Töö autor peab iseenda kui õpetaja jaoks väärtuseks uurimustöö koostamise esmakordset kogemust. Töö kitsaskohaks võib lugeda autori varasema uurimiskogemuse puudumist, mistõttu oli sobivate ning põhjalike uurimisküsimuste ja meetodi leidmine keeruline ning ajamahukas. Järgnevalt võiks uurida Järvamaa lasteaedade juhtkondade arusaamu lapsest lähtuvast kasvatuspõhimõtetest. Lisaks oleks oluline uurida Järvamaa lasteaiaõpetajate kunstivaldkonna teemalisi koolitusvajadusi. Jätku-uuringuks sobib kvalitatiivne intervjuu Järvamaa lasteaedade juhtkondadega, et selgitada välja, milliseid võimalusi näevad nemad, selleks et toetada õpetajaid järjepideva ja süsteemse enesearenguga kunstitegevuse õpetamisel.

Tänuõnad

Autor tänab uurimuses osalenud lasteaiaõpetajaid. Töö autor tänab eriliselt oma juhendajat Ave Avalot, kes juhendas, toetas, nõustas ning motiveeris. Suured tänuõnad oma perekonnale, lähedastele ja kolleegidele, kes toetasid, motiveerisid ja inspireerisid ülikooli õpingute ajal.

Autorsuse kinnitus

Kinnitan, et olen koostanud ise käesoleva lõputöö ning toonud korrektselt välja teiste autorite ja toetajate panuse. Töö on koostatud lähtudes Tartu Ülikooli haridusteaduste instituudi lõputöö nõuetest ning on kooskõlas heade akadeemiliste tavadega.

Helen Margus

/Allkirjastatud digitaalselt/

Kuupäev: 12.05.2024

Kasutatud kirjandus

- Alumäe, T., Tilk, O., & Asadullah. (2018). *Advance Rich Transcription System for Estonian Speech Baltic HLT*. <https://bark.phon.ioc.ee/webtrans/>
- Amer, S. (2014). *Lasteaiaõpetajate arvamused loovusest kunstivaldkonna näitel Tartu linnas* [bakalaureusetöö, Tartu Ülikool]. DSpace. <https://dspace.ut.ee/items/40a14a4b-1463-4903-b4d7-1fc11b3e6e17>
- Azevedo, V., Carvalho, M., Fernandes-Costa, F., Mesquita, S., Soares, J., Teixeira, F., & Maia, Â. (2017). Interview transcription: conceptual issues, practical guidelines, and challenges. *Revista de Enfermagem Referência*, 4(14), 159-167.
- Askarzai, W., & Unhelkar, B. (2017). Research methodologies: An extensive overview. *International Journal of Science and Research Methodology*, 6(4), 21.
- Barners, R. (2015). *Teaching art to young children*. Routledge.
- Bea, J. H. (2004). Learning to teach visual arts in an early childhood classroom: The teacher's role as a guide. *Early Childhood Education Journal*.
- Boyd, W & Cutcher, L. (2015). *Australasian Journal of Early Childhood Volume 40*. Number 1 February 2015, 91-98
- Dodd-Nufrio, A. T. (2011). Reggio Emilia, Maria Montessori, and John Dewey: Dispelling teachers' misconceptions and understanding theoretical foundations. *Early Childhood Education Journal*, 39, 235-237.
- Edwards, C. P. (2003). *Fine Designs from Italy: Montessori Education and the Reggio Approach*.
- Edwards, C. P. (2002). Three approaches from Europe: Waldorf, Montessori, and Reggio Emilia. *Early childhood research & practice*, 4(1), n1.
- Einon, D. (2000). *Meie tark laps*. Kirjastus Maalehe Raamat.
- Eisen, F. (Koost). (1989). Valik Johannes Käisi töid: *Kodulugu, üldõpetus, loodusõpetus*. Kirjastus Valgus.
- Eisner, E. W. (2004). What Can Education Learn from the Arts about the Practice of Education?. *International Journal of Education & the Arts*, 5(4), 1-13.
- Feldschmidt, M-M., Türk, K. (2013). *Õhinapõhine kool*. AS Atlex.
- Fernández-Santín, M., & Feliu-Torruella, M. (2020). Developing critical thinking in early childhood through the philosophy of Reggio Emilia. *Thinking Skills and Creativity*, 37, 100686.
- Fischer, R. (2005). *Õpeta lapsi mõtlema*. AS Atlex.

- Gustavson, M. (2004). *Laste aeg- laste aed*. PreMark Kirjastus.
- Hammarberg, K., Kirkman, M., & De Lacey, S. (2016). Qualitative research methods: when to use them and how to judge them. *Human reproduction*, 31(3), 498-501.
- Heinla, E. (2020). *Lapse loovuse hoidmine ja arendamine*. AS Atlex.
- Hewett, V. M. (2001). Examining the Reggio Emilia approach to early childhood education. *Early childhood education journal*, 29, 95-100.
- Hujala, E. (2004). *Uuenev alusharidus*. Tea ja toimetaja. Kirjastus Ilo.
- Häidkind, P., Palts, K., Pillmann, J., Ennok, K., Villems, K., & Peterson, T. (2014). *Lapse arengu hindamise ja toetamise juhendmaterjal koolieelsetele lasteasutustele*. Haridus- ja Teadusministeerium.
- Juss, V (2005). Kunstikasvatus lasteaias. M. Vikat, H. Treier & I. Raudsepp (Toim), *Muusika ja kunsti õpetamisest*. Riiklik eksami- ja kvalifikatsioonikeskus.
- Kikas, E. (toim). (2008). *Õppimine ja õpetamine koolieelses eas*. TÜ Kirjastus.
- Kimer, Merilin, Maire Tuul, and Tiia Õun. "Implementation of different teaching approaches in early childhood education practices in Estonia." *Early years* 36, no. 4 (2016): 368-382.
- Kinnunen, S. (2008). *Las ma olen laps*. Kirjastus Allika.
- Kinos, J., & Pukk, M. (2010). *Lapsest lähtuv kasvatus*. Tea Kirjastus.
- Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava. (2008). *Riigi Teataja* I 2008, 5.
<https://www.riigiteataja.ee/akt/133351772>.
- Kriips, H. (2019). *Suhtlemiskonfliktid lastega ja laste ümber*. Kirjastus Atlex.
- Kutsestandard. *Õpetaja*. Tase 6. (2020)
<https://www.kutseregister.ee/ctrl/et/Standardid/vaata/10747319>
- Käis, J. (1996). *Kooli-raamat*. Kirjastus Ilmamaa.
- Lahe, K. (2021). Projektõpe lasteaias. *Lapse arengu toetamine tema loomupärase uudishimu abil*. Laheküll OÜ
- Lai, P. H. (2000). Kindergarten Teachers' Beliefs and Attitudes about Developmentally Appropriate Art Practice in Taiwan. *Marilyn Zurmuehlen Working Papers in Art Education*, 2000(1). Lepik, K., Harro-Loit, H., Kello, K., Linno, M., Selg, M., & Strömpl, J. (2014). *Intervjuu*. <https://sisu.ut.ee/samm/intervjuu/>
- Leppik, P. (2004). *Lapse ja tema mõtlemise arendamine*. TÜ Kirjastus.
- Li, J. (2020). An Analysis on the Diversified Paths of Preschool Children's Art Education. *In International Conference on Education Studies: Experience and Innovation (ICESEI 2020)* (pp. 617-620). Atlantis Press.

- Iyengar, S. S., & Lepper, M. R. (1999). Rethinking the value of choice: a cultural perspective on intrinsic motivation. *Journal of personality and social psychology*, 76(3), 349.
- Masso, A., Salvet, A., & Lepik, K. (2014) *Kvalitatiivse analüüsi tarkvara*.
<https://samm.ut.ee/kvalitatiivse-analyysi-tarkvara/>
- Novaković, S. (2015). Preschool teacher's role in the art activities of early and preschool age children. *Croatian Journal of Education: Hrvatski časopis za odgoj i obrazovanje*, 17(Sp. Ed. 1), 153-163.
- Nugin, K. & Õun, T. (2017). *Õppe- ja kasvatustegevus lasteaias*. AS Atlex.
- Nugin, K. (2013). *Üldõpetuse rakendamine lasteaias*. AS Atlex.
- Ojaniit, B. (2020). *Lapsest lähtuva õpikäsituse rakendamine koolieelses lasteasutuses* [magistritöö, Tartu Ülikool]. DSpace. <https://dspace.ut.ee/items/a9eb97ff-2120-41eb-9795-ba3336a19476>
- Oll, T. (2009). Valdkond „Kunst“. E. Kulderknup (Toim), *Õppe- ja kasvatustegevuse valdkonnad* (lk 74-90). Kirjastus Stuudium. https://oppekava.ee/wp-content/uploads/2015/07/Oppevaldkonnad_Alusharidus.pdf
- Olsson, L. M. (2009). *Movement and experimentation in young children's learning: Deleuze and Guattari in early childhood education*. Routledge.
- Paas, P. (2007). *Kunstiõpetuse õpetajate arusaamad kunstiõpetuse eesmärkidest ja sisust* [magistritöö, Tartu Ülikool]. DSpace. <https://dspace.ut.ee/items/b11bfd04-6bd5-4915-8435-40306d756881>
- Patall, E. A., Cooper, H., & Robinson, J. C. (2008). The effects of choice on intrinsic motivation and related outcomes: a meta-analysis of research findings. *Psychological bulletin*, 134(2), 270.
- Rathunde, K. (2001). Montessori education and optimal experience: A framework for new research. *NAMTA JOURNAL*, 26(1), 11-44.
- Rämmer, A. (2014). Valimi moodustamine. K. Rootalu, (Toim). *Sotsiaalse analüüsi meetodite ja metodoloogia õpibaas*. <https://samm.ut.ee/kvalitatiivne-sisuanalyys/>
- Schirmacher, R. (2002). *Art and Creative Development for Young Childer*. Publisher Delmar Thomson Learning.
- Smilkstein, R. (2004, August). Born to be creative and critical thinkers. In *Imaginative Education Research Group Conference, Vancouver, BC Retrieved Dec* (Vol. 23, p. 2007).
- Sprenger, M. (2020). *Social-emotional learning and the brain: Strategies to help your students thrive*. ASCD.

- Zokirovna, X. D. (2021). A Modern Approach to the Organization of Art Activities for Preschool Children. *International Journal of Culture and Modernity*, 11, 331, 336.
- Taimalu, M., Kikas, E., Hinn, M., & Niilo, A. (2010). Teachers' self-efficacy, teaching practices, and teaching approaches: Adaptation of scales and examining relations. *Teacher's personality and professionalism*, 123-40.
- Tutchell, S. (2014). *Young Children as Artists: Art and Design in the Early Years and Key Stage 1*. Routledge.
- Tuul, M., Õun, T., & Botvina, U. (2018). Hea Alguse programmi rakendavate ja mitterakendavate rühmade õpetajate hinnangud oma tegevusele lapsekeskse kasvatuse kontekstis. *Estonian Journal of Education/Eesti Haridusteaduste Ajakiri*, 6(1).
- Twigg, D., & Garvis, S. (2010). Exploring art in early childhood education. *The International Journal of the Arts in Society*, 5(2), 193-204.
- Vahter, E. (2008). Kunstitegevused. E. Kikas (Toim), *Õppimine ja õpetamine koolieelses eas* (lk 247- 250). Tartu Ülikooli Kirjastus.
- Vahter, E. (2005). Teeme koos lapsega. *50 ideed lapse arendamiseks*. Pere ja kodu raamat. Ajakirjade Kirjastus.
- Vahter, E. (2004). *Laps ja lasteaed*. AS Atlex
- Vaisarova, J., & Reynolds, A. J. (2022). Is more child-initiated always better? Exploring relations between child-initiated instruction and preschoolers' school readiness. *Educational assessment, evaluation and accountability*, 34(2), 195-226.
- Võgotski, L. (2016). Laste loovus ja kujutlusvõime. Psühholoogiline ülevaade. I. Tõnisson & S, Ratso. (Toim), *Laste loovus ja kujutlusvõime. Mäng ja selle osa lapse psüühilises arengus*. TLÜ Kirjastus.
- Whitebread, D., & Coltman, P. (2003). *Teaching and learning in the early years*. Routledge.
- Wien, C. A. (2011). Learning to document in Reggio-inspired education. *Early childhood research & practice*, 13(2), n2.
- Williams, M. K. (2017). John Dewey in the 21st century. *Journal of Inquiry and Action in Education*, 9(1), 7.
- Õunapuu, L. (2014). *Kvalitatiivne ja kvantitatiivne uurimisviis sotsiaalteadustes*. Tartu Ülikool. <https://dspace.ut.ee/items/7881adff-264a-4d82-944e-933833e11e4e>

Lisa 1. Intervjuu küsimustik

I. Üldandmed

Intervjuu läbiviimise aeg ja koht.

Mida Te soovite enne intervjuu algust minu käest küsida?

Milline on Teie ametinimetus?

Milline on Teie haridustase?

Kui pikk on Teie tööstaaž?

II. Kunstitegevuse roll ja tähtsus

1. Miks on Teie arvates koolieelses eas kunstitegevused olulised? (Palun põhjendage oma arvamust).

2. Millist mõju avaldab kunstiõpetus lapse arengule?

3. Milliseid oskuseid peate oluliseks kunstitegevuste kaudu lastel arendada? (Palun tooge näiteid).

4. Millised on Teie kunstitegevuse läbiviimise põhimõtted?

III. Lapsest lähtuv õpikäsitus

5. Mida tähendab Teie jaoks lapsest lähtuv õpikäsitus? (Palun selgitage).

6. Milliseks Te hindate oma võimalusi, et rakendada lapsest lähtuvat õpet? (Palun selgitage).

7. Mida peate väljakutseks lapsest lähtuva õpikäsituse rakendamisel oma töös?

8. Mida peab ennekõike Teie arvates silmas pidama, et luua soodne ja lapsesõbralik õpikeskkond?

9. Millisel viisil arvestate laste huvide ja arenguga kunstitegevuse valikul?

IV. Kunstitegevuse planeerimine ja läbiviimine

10. Mida peate kunstitegevuse planeerimise juures oluliseks? (Palun selgitage).

11. Millisel viisil Te kaasata lapsi kunstitegevuse planeerimisse? (Palun selgitage).

13. Milliseid lapsest lähtuvaid meetodeid ja tegevusi Te kasutate kunstitegevuse planeerimisel ja läbiviimisel?

14. Millised on Teie tegevused, et esile kutsuda lastel initsiatiivi osaleda kunstitegevustes? (Tooge palun näiteid)

15. Milliseid viise/tegevusi kasutate kunstitegevuses impulsi andmiseks? (Palun kirjeldage ja tooge näiteid).

V. Lisainfo

17. Mida sooviksite veel lisada selle teemaga seoses?

18. Kui mul tekivad veel uurimistööga seoses lisaküsimused, kas võin Teiega ühendust võtta?

Täna Teid uurimistöös osalemise eest. Teie vastused on selle teema uurimisel väga olulised.

Lisa 2. Väljavõte transkriptsioonist

Intervjueerija: Milliseid oskuseid peate oluliseks kunstitegevuste kaudu lastel arendada? (Palun tooge näiteid).

Õ6: Eneseteenindus- ja koostööoskus. Erinevate vahendite ja tehnikate kasutamine ja kombineerimine. Esitlus- ja kirjeldamisoskus, näiteks kui laps ise räägib oma valminud tööst.

Intervjueerija: Mida tähendab Teie jaoks lapsest lähtuv õpikäsitlus? (Palun selgitage).

Õ6: Ennekõike enda kui õpetaja suhtumise muutumist õpetamisse ja õppimisse. Õpetajana jälgin laste mängu ja tegevusi, kuulan omavahelisi vestlusi, innustan leidma ise probleemidele lahendusi ja tunnustan seda kui lapsed suudavad leida erinevaid lahendusi. Julgevad oma mõtteid ja arvamusi välja öelda. Tähtis osa on erinevate õpikeskkondade võimaldamine ja oskus aru saada laste kavatsusest, sest siis on suurem võimalus kaasata lapsi aktiivsesse tegutsemisse ja hiljem oma tegevuste ja tulemuste üle arutleda. Kindlasti tuleb arvestada ka laste individuaalsete eripärade ja võimetega. Minu praktikas on hästi töötanud nii-öelda lapselt lapsele õppimine, see tähendab, et innustan ja suunan lapsi üksteist erinevates tegevustes aitama ja toetama.

Intervjueerija: Mida peab Teie arvates silmas pidama, et luua soodne ja lapsesõbralik õpikeskkond kunstitegevuse läbiviimiseks?

Õ6: Õpetaja enda huvi, oskused ja innukus. Kunstitarbed peaksid olema igal ajal lastele kättesaadavad, mitte ainult konkreetse töö tegemise ajal. Lastel peab olema võimalus katsetada ja eksperimenteerida erinevate materjalidega. Õpetaja peaks suunama laste tähelepanu ka nii-öelda tavapärase tegevuste juures märkama erinevaid põnevaid vorme, värve.

Intervjueerija: Milliseks Te hindate oma võimalusi, et rakendada lapsest lähtuvat õpet? (Palun selgitage).

Õ6: Pidevalt ja süsteemselt ei ole kasutanud ning rakendanud, kuigi teoreetilised teadmised on olemas ja olen nõus selle põhimõtetega.

Lisa 3. Väljavõtte kodeerimisest

The screenshot displays the QCMap web application interface. The browser address bar shows the URL: <https://www.qcmap.org/ui/en/projects/70099/rq/118232/coding>.

QCMap [Back](#)

You are in read only mode.

Question for analysis
RQ1: Millised on lasteaiaõpetajate arus...

Content analytical technique
Inductive Category Formation

Definition of selection criterion ✎
...

Abstraction level ✎
...

Content analytical units ✎
Coding unit
Clear meaning component (seme) in the text

väljakutseks.
2

Õ5.docx
Õ5 17.02.2023 kestvus 27min
MIKS ON TEIE ARVATES KOOLIEELSE EAS KUNSTITEG OLULISED?
No ongi see saada erinevad oskused. Et sul on nagu käärid ja töövahendid, et sa lähed kooli, sa ikkagi tead, mis need on ja : kasutada eesmärgipäraselt. Et sa suudaksid ennast väljendada või joonistades. Et on, see loovus nagu arenenud nii kaugele. erinevaid asju või tegelasi kujutada seal. Ja nagu ma enne ütln peenmotoorika ja käekirjale palju nagu aitab kaasa. Enda rüh näen, kui su suur hüpe on osadel lastel see värvimise koha eel võrreldes, hästi lahe on seda vaadata. Ja tegelikult, see mõjut käekirjale ka. Ja see kui nagu inimese käitumise poole pealt n see ikkagi niisugune rahulik tegevus. Et seda enda seda ärevu seal saad nagu olla niukses, kannatlikkust ja rahulikkust ja n keskendumisvõimet lapses arendada.
MILLIS MÕJU AVALDAB KUNSTIÕPETUS LAPSE ARENGI
Just täpselt see kõik ongi.
MILLISEID OSKUSEID PEATE OLULISEKS KUNSTITEGEV LAPSEL ARENDADA?
No ongi need kõik erinevad tehnika või erinevad vahendid, m nagu koolis tulevad kasutusele või nagu niukses, elementaars

Category system ✕

- RQ1-2: vaatlemisoskus ✎ 👤 🗑️ ☰
- RQ1-3: Analüüsisoskus ✎ 👤 🗑️ ☰
- RQ1-4: Kunstivahendite käsitlemise oskus ✎ 👤 🗑️ ☰
- RQ1-5: Eneseväljendusoskus ✎ 👤 🗑️ ☰
- RQ1-6: Loovus ✎ 👤 🗑️ ☰
- RQ1-7: Peenmotoorika ✎ 👤 🗑️ ☰

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Helen Margus,

1. Annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose „Paide linna lasteaiaõpetajate arusaamad kunstitegevuse mõjust lapse arengule ja valmisolekust kunstitegevust planeerida ning läbi viia lapsest lähtudes“, mille juhendajaks on Ave Avalo, reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
2. Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 3.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
3. Olen teadlik, et punktide 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
4. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õiguseid.

Helen Margus

12.05.2024